TOMO PODGORNIK

Vsem bralcem želim v nemir meni letu 1972 veliko tiražo zadovoljstva ob branju Tribune.

VLADIMIR SIMIČ

Zvestim bralcem Tribune želim v letu 1972, da bi se leto 1973 še pisalo. Želim jim tudi, da bi razumeli, pisanje Darka Štrajna v Tribuni, miroljubno politiko nevezanih držav, govore tovariša Kardelja, ustavne amandmaje iz leta 1971 in morda še kaj, kar jim do sedaj ni bilo povsem jasno. Predvsem pa jim želim, da bi ne bili razočarani, če bodo kdaj te stvari doumeli, in da bi sploh ne bili razočarani, če bodo karkoli razumeli. Iz že zapisanega je jasno, da želim bralcem veliko osebne sreče in uspehov in naj mi ne zamerijo, če tega nisem posebej voščil. Razumljivo srečno.

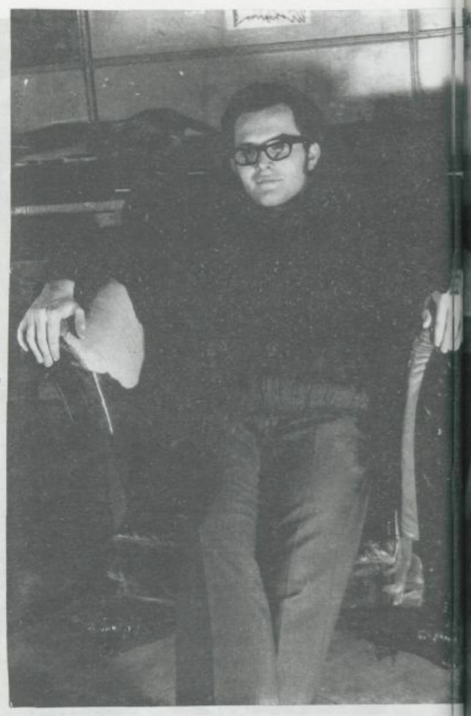

DARKO ŠTRAJN

Rekli smo v tem uredništvu, da bi vsakdo naduhovičil kakšnih 10 vrstic, da bi tako novoletna cifra bila za bolj lahko berilo, ko bo problematika utonila v tradicionalno slovensko alkoholno pozabo, kristjani bodo pa sploh grešili od božiča naprej. Pa še naj bi teh 10 vrstic bila čestitka, kakor se komu zdi, da je prav. Ampak ob krvavi resnosti položaja na vseh koncih civilizacije 20. stoletja mi nič duhovitega ne prihaja v stroj, in se mi tudi komu osebno čestitati zdi bolj ali manj nesmiselno, kajti formalno stiskanje rok in poljubčkovanje vsega živega človek že opravi s pomočjo vinogradništva. Iskreno pa bi zaželel srečno novo leto vsem anarhistom, trockistom, ultralevičarjem, levim levičarjem, intelektualcem, komunarjem, hipijem, kriminalcem in filmskim delavcem.

MLADEN ŠVARC

Najmlajši član uredništva, včasih poreden
Pisal sem dedku Mrazu – za vse skupaj:
Prinese naj nam srečno novo leto, veselje
smeh, zabavo, študentske demonstracije,
rdeče zastave, bonbončke, avtomobilčke
(velike in male), preostali knjigi Marxovih izbranih del in novo izdajo medvedka Puja.
In veselo silvestrovanje seveda. In še naprej tako ali podobno.

OCENA DELOVANJA TONETA REMCA

(Sprejeta na seji komiteja UK ZKS, dne 6.12.1971)

Univerzitetni komite ocenjuje nastop Toneta Remca ob zadnjem študentskem štrajku na Hrvaškem kot politično neprimerno dejanje, čeprav ta nastop ni pomenil brezrezervne podpore, kot je bila javnost pomanjkljivo obveščena.

Ne glede na dobre namene Toneta Remca pomeni njegov nastop na plenumu zagrebških študentov objektivno podporo njihovi akciji ter nasedanje nacionalistom v študentskem gibanju.

Komite univerzitetne konference je Tonetu Remcu za njegov nastop v Zagrebu izrekel kritiko. Ta kritika se seveda ne nanaša na njegovo sicršnjo politično dejavnost.

JEZIK

Neki posebno mučen večer je k Zbašniku prisedel starejši moški in rekel: "Tako ne gre več naprej, morate se nehati posmehovati iz našega jezika." "Kako to mislite, Košir?" je vprašal Zbašnik, ki je prišleka poznal. "Tako!" Košir je vzel izza hrbta tlečo cigaro in z gorečim koncem povrtal po gostilniškem prtu, da so ogorki izžrli pot do lesa. Zdaj je Zbašnik za njim opazil glavi njegovih sodelavcev; zvedavo in plašno sta kukali čez Koširjeva ramena, se včasih spogledali. "Najbolje bo, če sedete in mi razložite," je rekel Zbašnik in se s stolom premaknil na levo, da je naredil več prostora. Gostilna je bila polna in Košir je najbrž hotel samo prostor, takoj je sedel, malo za njim pa še spremljevalca, prišel je gostilničar in naročili so. "Konjak?" je vprašal, menda je vedel, kaj pijejo, Košir je rekel: "Vinjak. Vinjak, če bi že pili žgane pijače, potem bi vinjak, in ne konjaka; tako pa nam prinesite, prosim vas, tri Coca-Cole." Levi sodelavec se je stresel, morda ob zadnji besedi, krčmar je odšel, ne da bi opazil ožganino. "Tri Coca-Cole" je ponovil Košir brez veselja. Odkar so sedli, je minilo vsega nekaj sekund, vendar je postal Zbašnik nestrpen, kar je bilo zaradi dogodka s protom razumljivo, in je pogledal Koširja v oči. Torej ni hotel samo prostora, ampak bo res govoril z njim. "Zbašnik, vedno smo vas radi videli v naši sredi, nikoli vam nismo dejali žale besede, na roditeljske sestanke smo hodili redno in se, upam, tudi česa naučili, ampak to, kar smo izvedeli danes popoldne od Slovenske Matice v Celju, presega vse meje, in moramo se pogovoriti z vami." Zbašnik se je spomnil, da ga danes Goričar, oče njegovega učenca in istotako član društva za zaščito slovenskega jezika, ni bil pozdravil, zdrznil se je ob misli, da so odkrili kaj zelo hudega iz njegovega življenja, in to povezoval z jezikom, šlo je za slovenščino.

"Nikoli, Zbašnik, nikdar in nikoli si ne bi bili mislili – mislim, da lahko govorim v imenu vseh slovenskih in slovensko čutečih mater tistih otrok, ki jim vi vtepate v glavo prve znanje o domovini – nikoli si ne bi bili mislili, da je kaj takega mogoče, če nas ne bi na to opozorila celjska Matica in ustrezni radovljiški odbor, pa še takrat skorajda nisem verjel. A ko je danes, nepolno uro tega, prišel k meni še akademik P., nisem mogel več odlašati. O da, že prej so bile stvari, ki so dajale slutiti o vašem početju, tako recimo vaš neskrbni jezik, da ne rečem nemarni, vaše spregatve – posebno druga – vaše nepoznavanje dvojine, uporabljanje sedmega sklona ali vokativa – kar spomnite se, da ste me včeraj pozdravili z "gospodine Košir" – zlasti pa dejstvo, da ne čutite do slovenskega jezika take ljubezni, kot bi jo morali. Tako recimo govorite "slučajno", ko pa je vendar pravilno "po naključju", "vzdigniti" namesto "dvigniti" in "dotični" namesto "KI SE GA TIČE"; no, pa vse to bi še nekako prenašali, zdaj pa je tega dosti. Saj vi ste bili v Zagrebu!" Zbašnik je že od začetka vedel, kam merijo Koširjeve besede, da bi se ubranil, je razložil, kako je bilo z njegovim bivanjem v Zagrebu: smtr staršev in edina možnost za štipendijo. "Kaj boste govorili," je rekel desni spremljevalec, "kaj se boste izgovarjali, jaz izražam nezadovoljstvo zaradi vašega početja, pa najsi je to nezavedno ali zavestno, in izražam ga v imenu slovenskih jezikoslovcev z enako pravico, kot ga je sotrudnik Košir v imenu slovenskih mater." Iz prsnega žepa je potegnil zvežčič, zdaj ga je odprl in našteval iz njega. "Znano je, da slovenščina po bogastvu, sočnosti, zvonkosti svoje melodije in besednega zaklada prekaša vse druge jezike. V dokaz naj navedem odstotkovno razmerje med samoglasniki in soglasniki v slovenskem, potem pa še v nemškem, francoskem in španskem jeziku: slovenščina 44 odstotkov samoglasnikov, nemščina 39, francoščina in španščina pa le po 38 odstotkov. In še to: vsak Slovenec se lahko nauči katerega koli tujega jezika, ne poznam pa tujca, ki bi se vsaj približno naučil slovenščine. Za boljšo predstavnost navajam tri najlepše slovenske besede, ki jih je bila izbrala komisija Slovenske Matice leta 1934, in tri najlepše angleške besede, izbrane od Angleške Matice leto kasneje. Gora, križ, hrast; grasshopper, cricket, fountain. To je vse, hvala lepa."

Zadeva je bila po eni strani že preneumna, da bi se dalo kaj pametnega reči, po drugi strani spet pa se je Zbašnik imel za ogroženega; pred njim so sedeli pomembni in vplivni možje. Vendar ni bil računar in je le sedel in gledal in čakal, kaj se bo iz vsega tega izcimilo. "Vi ste se poslužili hrvaškim jezikom," je vzkipel Košir, in Zbašnik se je ujezil. Upal je, da ga Košir ne bo izzival s hrvatizmi, ki so bili v njegovem govorjenju resda pogosti; na to ga ne bi bilo treba spominjati na tak način. Dvajset let v Zagrebu se pač pozna. "Da, uporabljali ste hrvaški jezik," je popravil Košir, mogoče zaradi Zbašnikovega izraza na obrazu, mogoče, ker je videl stresljaj presenečenih spremljevalcev, tega ne morete zanikati! In povem vam, tako ne gre! Ne le, da nam kvarite otroke s svojo zanikrno govorico, ampak morate se tudi zavedati, da ima to velike posledice za njihov celotni osebnostni duševni razvoj. In tudi – ne moremo vam več zaupati, ne le svojih otrok, ampak tudi vam osebno – vi ste tudi drugačni, kot smo mi. Tu pred Drenovcem in Jadrigo vas pozivam, da poveste svoje mnenje o hrvaščini, o slovenščini, o obeh narodih: prepro sto povedano, vaša stališča, ker, šele ko jih bomo spoznali, bmo znali razsoditi, kaj bomo z vami. Videti moramo, kdo ste in kaj se za vsem tem skriva; potem lahko ocenimo vaše življenje in vas: za nenamerno ali celo blagonamerno zmoto, ali pa za načrtno sovražno delovanje. No?" Zbašnik je molčal. "Prosim za stavke!" je vzkliknil Košir, in ko Zbašnik še ni odgovoril, nadaljeval: "Kje je pa vaša prosvetarska zavest? Morate se izjasniti: ste z nami ali proti nam? Ste Slovenec ali ne? Kar odgovorite, nam ne gre za to, da bi grozili s pritiskom ali povračilnimi dejanji, mi hočemo le razčiščati odnose pri ohranjanju tradicionalnih vrednot. Nikar ne mislite, da boste z molkom dobili prei-mućstvo, to je veliko pitanje, vaše mogućnosti so minimalne!" Košir je, ko je govoril zadnje besede, prebledel, druga dva sta skoraj odrinila stole, in Zbašnik je vedel, da hrvaške besede niso bile izrečene namerno, ampak so se nekako .... vrinile, niti ne vrinile, kdo ve kaj, mogoče vsilile ... "Drugovi, pa šta je sad to?" je vprašal Košir, zdaj že rdeč v lica." Pa kažite mi, za ima Boga!" "Ne znam, Košire!" je odgovoril Jadriga, ki se doslej še ni bil oglasil. "Pa onda mi kažite vi!" je Košir vprašal Zbašnika, kar je bilo razumljivo, saj se mu je pri tako čudnem dogodku moralo zdeti, da je ta vsaj poučen o zadevi, če že nimate prstov vmes. "Ne vem, prvič da slišim, da govorite hrvaško," je rekel Zbašnik in skomignil z rameni. Brez kakšnega obotavljanja je opazil, kako hitro se je Košir prilagodil potrebam novega jezika – ki ga verjetno nikoli prej ni bil znal govoriti – in položaja. Resda je Koširja še begalo in je iskal smisel svojemu novemu življenju, a to je počel že prej. "Sa mnom nije tako, pardon, jeste, baš tako je, i ja govorim naški," je začudeno rekel Drenovec," to je zbilja neverovatno." "Nije bio valjda naš jezik kriv!" je rekel Jadriga. Zbašniku je bilo precej nerodno, da bi končal pogovor, jim je ponudil: "Mogoče je spremembo povzročila sprememba produkcijskih odnosov v državi, baza pogaja nadstavbo, in zato pač govorite hrvaško." "Nonsens!" je zaklical Košir, "vi ste mi jedan običan vulgarni materialista!" "Još lošije: unitarista!" je rekel Jadriga, Drenovec je razložil svojo misel: "Samo vi pričajte o bazi i nadgradnji, sve dok pričate slovenački, vi ste nam dokaz, da se nešto takvo nije desilo!" "Meni je prav," je rekel Zbašnik in zgrabil kozarec. "Kelner!" je poklical Košir, potem se je obrnil nazaj: "Došlo mi je naum, da bismo mogli od kelnera saznati, u čemu je stvar, barem ćemo vidjeti, da li još govori slovenački ali više ne." Natakar je prišel. "Kaj buste prinesli one tri Koke?" je vprašal Košir, očitno ga je bilo hrvaščine sram. "Moment, gospod," natakar je odhitel proti točilni mizi, Drenovec je rekel: "Eto ga, samo nas troje, vjerovatno. Kažem vam, nešto je u nama, nešto zajedničko, i to je naopako! Treba to pronaći!" S jednim metodom, jednom logikom, to nam mora biti moguče, a kasnije bismo mogli likvidirati uzrok." Zbašnik se je nasmehnil, kar vedel je, da se dogajajo te stvari mimo in zunaj njih, vendar ni nič rekel, ker je bila spremenjena tudi njihova logika; ne bi ga rezumeli. "Negde smo pogrešili, nije naime slovenstvo u jeziku, već i u drugim stvarima, i na takav način nam se budi vratilo. U drugim stvarima," Koširju so zažarele oči, " u navikama jednog naroda, u njegovoj ishrani, pićima, koje pije, da pićima, što ćemo sa Kokom, treba piti metličko ali vipavsko vino, eto, KOKA-KOLA je UZROK NAŠE NESREĆE, kelner! i u pjesmama, pjesmama!" Prijeli so se čez rame, oči so jim se zavrtele, usta odprla, tožen, počasen napev:

Tko nad plugom svoje čelo sklanja,
Nauči se umjernost i čednost,
I ne traži ništa više od neba,
Nego samo što mu na dan treba,
Živi mirno zadovoljnom dušom,
Nema želja, ne poznajuć ništa
Što bi moglo umnožit mu sreću.
Uzdignite sve, štogod je naše.
Na vidjelo širokome svijetu,
Da se vidi, da ste i vi narod,
Koj po svome vlastitom značaju
K osobitom savršenstvu teži ...

Zbašnik je položil novec na mizo, vstal in naglo odkorakal v zimski večer, kjer je bil mir. Vendar pa so ga po sto korakih dohiteli, slišal je za seboj "Gospodine Zbašnik!" Obrnil se je: hodili so kakih deset metrov za njim, niso se mu upali bolj približati, a tudi oddaljili se niso, ko je spet krenil. Pred svojo hišo je iz snega naredil kepo in jo dvignil v desnici, z levico odprl vrata in stopil v hišo.

tone tratnik

PRVA TRIBUNA O "TRIBUNI"

Uredništvo "Tribune" je začelo uresničevati svojo zamisel o tribunah po posameznih fakultetah in šolah. Prvi razgovor na pravni fakulteti nam je odkril marsikaj, predvsem pa takšen način komuniciranja nudi obilo psiholoških ugotovitev, ki so za nas relevantne.

Razgovoru je prisostvovalo 30 – 40 študentov te fakultete, uredništvo in nekaj sodelavcev Tribune. Že prvi vtisi so nam povedali, da obstajata dve grupi: uredništvo in študentje PF. Vendar se je ta distanca spreminjala na koncu razgovora je skoraj izginila. Udeležence razgovora bi lahko glede na njihove reakcije in usmerjenost razdelili na skupino, ki je koncept in delovanje uredništva kritizirala (po večini brez vsakršnih vsebinskih argumentov), druga skupina se je o časopisu in urednikih izražalo pozitivno; največ jih je samo poslušalo.

Začelo se je z močno stereotipnim vprašanjem, koliko oziroma ali sploh Tribuna izraža hotenje in ideologijo celotne študentske populacije. Na tem nivoju je razgovor tudi obstal. Kmalu se je pokazalo, da nekaj študentom pojmi: politika, študentsko gibanje, vloga študentskega tiska in njihova medsebojna povezanost niso jasni. Padali so očitki kot: "Zakaj ne objavljate tudi rezultatov športnih tekem?" Kakšen je smisel Do ita ali pa pisanje jebenti, če večina meni, da se takih besed ne sme napisati, jih ne smete napisati." "Tribuna ni resen časopis, ker je objavil članek, ki je bil prepovedan." "Vi zmeraj govoritev o komunizmu, mi študentje pa nismo vsi komunisti"...

Edini, ki je nastopil z argumenti, je bil študent, ki je s pomočjo statistike dokazal, da je Tribuna časopis, v katerem objavljajo večinoma uredniki in sodelavci. Pri nekaterih prisotnih je očitno manjkalo kritičnosti in samostojnega premišljevanja o političnih in splošno družbenih temah.
Proti koncu se je razgovor sprevračal v korist tistih, ki so pisanje Tribune ocenjevali pozitivno.
Na že omenjeno vprašanje, okoli katerega je diskusija dejansko potekala, je neki študent odgovoril: "Kakšno pravico imamo mi, v veliki večini popolnoma pasivni študentje, kritizirati aktivno in angažirano uredništvo, četudi se z njihovo koncepcijo štedentskega časopisa ne strinjamo."

franko adam

Izšla je knjiga dolgoletnega sodelavca in prijatelja Tribune Matjaža Hanžka:
IŠČEMO PESMI, KJE SO?
Kupite jo!